

Význam chovu drůbeže u nás a ve světě

Doc. Ing. Eva Tůmová, CSc.

Katedra chovu prasat a drůbeže, ČZU v Praze

Prof. Ing. Miloš Skřivan, DrSc.

Katedra chovu prasat a drůbeže, ČZU v Praze

Chov drůbeže je jedno z nedynamičtější se rozvíjejících odvětví živočišné výroby ve světě. To může souviset s tím, že není vázán na hospodaření na půdě. Drůbež má také přibližně pětikrát rychlejší reprodukční schopnost než skot, vysoká je i výkrmová schopnost drůbeže. Efektivnější je i přeměna bílkovin krmiva v živočišnou bílkovinu než u skotu a prasat.

Ve světě se rychle zvyšuje **produkce drůbežího masa** a výrazně stoupá i výroba vajec. Současná relativní produkce drůbežího masa ve světě je 30% z celkové produkce masa hospodářských zvířat. Před 25 lety to bylo pouhých 15%. Za stejnou dobu se snížila relativní produkce hovězího masa ze 40% na 30%. V polovině padesátých let se ve světě vyprodukovalo pouhých 5 milionů tun drůbežího masa, v roce 1994 už to bylo 49 milionů tun a v letošním roce by to mělo být 52 milionů tun. Drůbeží maso má vysokou biologickou hodnotu bílkovin. Maso kuřat a krůt obsahuje málo tuku. Jeho průměrná energetická hodnota je méně než 30% energetické hodnoty vepřového masa a 50% energetické hodnoty masa hovězího. Drůbeží tuk má mimořádně příznivé složení vzhledem k nízkému obsahu nasycených mastných kyselin a vysokému podílu nenasycených, tzv. nepostradatelných mastných kyselin. Z minerálních látek má drůbeží maso hodně draslíku a fosforu. Pro zvláště nízký obsah sodíku je především kuřecí maso vhodné jako maso dietní. V maso krůt, ale i v kachním a husím maso je hodně železa, krůtí maso má též hodně zinku. Drůbeží maso má rovněž vysoký obsah celkových bílkovin a aminokyselin. Krůtí maso má z běžných druhů mas nejvíce lyzinu. To je nepostradatelná aminokyselina, které potřebují děti dvakrát až třikrát více než dospělí. Drůbeží maso má tenká svalová vlákna a nízký podíl vaziva, což souvisí s vysokou stravitelností.

Ve výrobě drůbežího masa zauímají největší podíl USA. Země EU produkují 16%, nejvíce Francie a Velká Británie. Nejvyšší nárůst produkce drůbežího masa je v posledních letech v Jižní Americe, v Mexiku a v Asii. Ve spotřebě drůbežího masa jsou na prvních dvou místech USA a Izrael s více než 40 kg na obyvatele. Kanada má spotřebu na hranici 30 kg, Španělsko 23 kg, Maďarsko 21 kg. Poměrně nízká je spotřeba drůbežího masa ve Skandinávii, 5 - 7 kg, naproti tomu je zde vysoká spotřeba ryb.

Světová **produkce vajec** stoupá, ale nárůst není tak vysoký jako u drůbežího masa. V roce 1961 činila téměř 278 000 milionů kusů a v roce 1994 733 666 milionů kusů. Během posledního desetiletí tohoto století se celková produkce vajec zvýší o 38%. V Číně, která produkuje jednu čtvrtinu vajec ve světě, se za stejnou dobu zdvojnásobí. Spotřeba skořápkových vajec v Evropě a Severní Americe klesá, zvyšuje se však spotřeba vaječných výrobků. V Asii a Jižní Americe produkce i spotřeba stoupají. Vejce mají vysokou výživnou hodnotu. Ve vhodném množství a poměru obsahují všechny živiny a další významné látky nezbytné pro lidskou výživu. Vejce je bohatá na nepostradatelné aminokyseliny, zejména metionin a lyzin. Má vhodné složení mastných kyselin, ze kterých tvoří 60 - 65% příznivě působící nenasycené mastné kyseliny. Není třeba se obávat cholesterolu z vajec (obsah 180 -

240 mg), protože je prokázáno, že za cholesterol v krvi lidí mohou zejména nasycené tuky v potravě. Z minerálních látek jsou vejce bohatá na fosfor, železo, zinek a mangan.

Prognózy chovu drůbeže jsou optimistické. Předpokládají jednak nárůst spotřeby v Brazílii, Číně a jednak i výrazný nárůst domácí spotřeby v zemích Evropské unie a to hlavně vlivem poklesu výrobních nákladů i spotřebitelských cen.

Situace v chovu drůbeže v České republice je odlišná proti světové produkci. Od roku 1991 stavy drůbeže klesají. Výroba drůbežního masa a vajec se mírně snížila. Pokles stavů drůbeže byl způsoben jednak likvidací chovů pozitivních na salmonelozu a dále zvyšováním cen vstupů a do určité míry i snížením koupěschopnosti obyvatelstva. Cenové relace drůbežního masa ve srovnání s masem vepřovým a hovězím se v letošním roce blíží relacím v západních zemích. V loňském roce se situace v produkci drůbežního masa zlepšila. Nákup jatečné drůbeže se zvýšil proti roku 1993 o 6 tisíc tun. V letošním roce by mělo dojít k dalšímu nárůstu produkce jatečných kuřat. Rovněž produkce jatečných krůt významně stoupá. Osvědčuje se zavedení těžkých typů krůt. Chov vodní drůbeže stagnuje. V roce 1994 se vykrmilo 5.100 t kachen a letos se počítá s nákupem o 500 t vyšším. Trochu se rozvíjí chov pižmových kachen francouzského původu. Nákup jatečných hus zůstává po několik let na 550 t. Poptávka spotřebitelů má sezonní charakter, což brzdí celoroční produkci. Přes stávající situaci se předpokládá, že v České republice poroste spotřeba drůbežního masa a budou se zvyšovat požadavky na úpravu produktů.

V oblasti produkce vajec je situace složitější, protože již několik let je v ČR vysoká nadvýroba. Zvláště v letošním roce došlo ke značné nadprodukcí. Spotřeba vajec se u nás v současné době snížila na přibližně 310 vajec na obyvatele, ale produkce se pohybuje kolem 350 vajec na obyvatele za rok. Tato situace souvisí do značné míry se vzestupem vaječné užitkovosti slepic v loňském roce, kdy některé velkochovy dosáhly průměrné snášky nad 300 vajec. Dále se zvyšuje i podíl drobných chovů na produkci vajec. V krátké době se předpokládá další snížení poptávky o 400 - 500 milionů vajec a tomu se bude muset přizpůsobit celá výrobní vertikála.